

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№4

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 1245 sahifa.

E'lon qilishga 2025-yil 7-aprelda ruxsat etildi.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoira Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldix'o'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirاتبay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Viktorovna, Candidate of Economic Sciences (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.

MUNDARIJA

Цифровизация социально-трудовых отношений: вызовы и перспективы для работников	18
Абдумухтаров Анваржон Акрамжонович	
O'zbekistonda faoliyat ko'rsatayotgan soliq to'lovchi yuridik shaxslarning iqtisodiy faoliyatini rag'batlantirish masalalari.....	26
To'xtaboyev Nuriddin Isomiddin o'g'li	
Ecotourism in Protected Areas: A Literature Review.....	32
Ismoilova Maftuna Mamat qizi	
Iqtisodiyotning innovatsion rivojlanishi sharoitida xizmatlar sohasini rivojlantirishning hududiy xususiyatlari.....	38
Primova Shaxlo Jumayevna	
Statistik baholash va ekonometrik modellashtirish orqali biznes rivojlanish tendensiyalarini samaradorligini baholash.....	43
Xabibullayev Ibrohim, Saidova Marhabo Xabibullo qizi	
Tijorat banklarida xususiy kapital hisobi va auditini takomillashtirish	52
Qodirova Zilola Maxmud qizi	
Qo'shilgan qiymat solig'i ma'muriyatchiligining ilg'or xorij tajribasi.....	57
Erkayev Nodir Xudayberdiyevich	
O'zbekistonda yashil iqtisodiyotni joriy etish holati va asosiy yo'nalishlari.....	71
Madraximova Zulfiya Nurmatovna, Ishankulova Komila Kurbanovna, Ortiqboeva Aziza Xolmurza qizi, Omonkulova Ro'zigul Akmaljon qizi	
Challenges and opportunities in implementing green economy indicators in uzbekistan's industrial sector under the fourth industrial revolution.....	76
Shodmonov Ruslan Golib ugli, Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich	
Rivojlangan mamlakatlarga ishchi kuchi oqimi va O'zbekiston mehnat bozoridagi o'zgarishlar.....	89
Tilabova Kumush Farhod qizi	
Mamlakatda "yashil" iqtisodiyotni rivojlantirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish	95
Yuldashboyev Azizulloh Bunyodbek o'g'li, Matkarimov Inomjon Baxtiyorovich	
"Ta'lim muassasalarida moliyaviy resurslarni samarali rejalashtirish va boshqarish"	101
Bauyetdinov M.J., Medetbayeva D.T.	
Enhancing utilization and minimization of renewable energy systems in uzbekistan	105
To'irova Hamida Umedovna	
Tijorat banklari daromadini oshirishda aholining savodxonligi va xulq atvorining roli	114
Shakhlo Davirova	
2020–2024-yillarda o'zbekistondagi iqtisodiy o'sish dinamikasi	120
Akbarov Nodir, Ibodullayev Navro'zbek	
O'zbekistonda xalqaro moliyaviy institutlarning yashil moliyalashtirish jarayonidagi roli va strategik yo'nalishlari	125
Gulmira Axmadjonova Xabibulla qizi	
Sug'urta tizimiga raqamli texnologiyalarning ta'siri	133
Uzaqova Kamola Bexzodovna, Yahyoyev Bahriddinxon Bahroil o'g'li	
Improving payment services practices in commercial banks: strategies for efficiency and security.....	138
Mamayusuf Abdusamatov	
Jahon moliya tizimi: asosiy tendensiyalar va rivojlanishning innovasion yo'nalishlari	143
Ataniyazov Jasurbek Xamidovich	
Повышение конкурентоспособности экологического туризма Узбекистана путём развития всесезонных горных туристических центров.....	150
Ахмедходжаев Равшан Темурович	
Xo'jalik yurituvchi subyektlar tashqi iqtisodiy faoliyatida valyuta operatsiyalarini takomillashtirish	157
Safarov Alisher Ibrohim o'g'li	

Oliy ta'lim tizimini miqdoriy va sifat ko'rsatkichlari asosida baholashning kompleks metodologiyasi.....	163
Hakimova Mushtariybonu Hamid qizi, Bozorova Muazzam Hamid qizi	
Ko'chmas mulkni boshqarish samaradorligini baholashning uslubiy yondashuvlari	167
Mirdjalilova Dildora Shuxratovna	
Xizmatlar sohasini rivojlantirishda kichik biznesning ahamiyati va uning innovatsion rivojlantirishdagi muhim xususiyatlari	173
Ulasova Oygul Baxtiyorovna	
Результаты долгосрочного прогнозирования и стратегического анализа эффективной организации современного управления жилищным фондом.....	178
Бердиева Дилфуза Ахатовна	
Improving long-term assets accounting and auditing	184
Gulboy Yusupov	
Davlat budjeti va xususiy sektor ishtirokida oliy ta'limni moliyalashtirishning optimal modeli.....	189
Bozorov Alisher Ro'zimurodovich	
Xufyona iqtisodiyotni qisqartirishda soliq islohotlari va raqamli texnologiyalar: O'zbekiston tajribasi va xalqaro yondashuvlar.....	193
Choriev Makhmayokub, Karimov Mamurbek, Xamrayev Olimjon, Urazov Mansur	
Bank aksiyalarining bozordagi narx dinamikasi va unga ta'sir etuvchi omillar	200
Nomozov Samandar Shuxrat o'g'li	
Sanoatda rivojlanish kafolati: moliyaviy boshqaruvni raqamli transformatsiya orqali avtomatlashtirish.....	206
To'qlijev Abdirauf Bahodir o'g'li	
Inson kapitalini rivojlantirishning jamiyat farovonligi, aholi daromadlariga ta'siri.....	214
Bozorova Saxobat Abdujapparovna	
Анализ конкурентной среды: методология, примеры и этапы процесса.....	219
Садикова Раъно Абдуллаевна	
Tijorat banklarida muammoli kreditlarning nazariy asoslari va ular bilan ishlash mexanizmining zaruriyati	225
Salixova G.J	
Iqtisodiyotda energiya xavfsizligiga erishishning xorij tajribasi.....	230
Samandarov Og'abek Alisher o'g'li	
Measuring methodologies of influence of the esg factors	235
Tolipova Feruza Alisherovna	
Совершенствование налогового администрирования в условиях экологически устойчивого развития.....	240
Омонов Отажон Журакулович	
Moliyaviy vositalar asosida erkin iqtisodiy zonalarni rivojlantirish strategiyasini takomillashtirish	249
Quziev Ravshan Ramazanovich	
Методологические аспекты внедрения управленческого учета в университетах Узбекистана.....	253
Каршиева Мохинур Олим кизи	
Budjet tashkilotlarida tovar-moddiy zaxiralar hisobini takomillashtirish (tibbiyot muassasalari misolida)	257
Tulyaganov Abdumalik Abdiraximovich	
Умные города как фактор экономического развития.....	261
Нозима Кахрамоновна Хакбердиева	
Перспективы зеленого фактора экономического роста в Республики Узбекистан.....	266
Исламова Насиба Улугбек кизи, Абдурашидов Отабек Улугбекович, Мамасалиева Мукаддас Ибадуллаевна	
Qurilish korxonalarida sifat menejmentini joriy qilish mexanizmlarini takomillashtirish	270
Ergashev O'tkir, Saidov Mash'al Samadovich	
Xorazm viloyatida eksportni rivojlantirish uchun potensial imkoniyatlar va ularni baholash.....	275
Fozil Xolmurotov	
Maishiy xizmatlar sohasini davlat tomonidan tartibga solishning nazariy jihatlarini.....	282
Quliyev Begimqul Melikovich	

O'zbekiston hududlarida chakana kreditlashning o'sishi.....	289
Eshqobulova Charos O'roq qizi	
Empowering uzbekistan's grain enterprises: innovative strategies for sustainable growth and operational efficiency.....	292
Kurbanova Dildora Abdurakhmanovna	
Kapital investitsiyalarga doir axborotlarni xususiy kapital to'g'risidagi hisobotda aks ettirish uslubiyatini takomillashtirish	298
Boronov Bobur Farxodovich, Muxammadiev Zarrux Umarovich	
To'qimachilik korxonalarining yashil iqtisodiyotga o'tishi va yengil sanoat korxonalarini muqobil energiyadan samarali foydalanish yo'llari	303
Xolbekova Feruzaxon Rasulovna, Jalolova Aziza Jalol qizi	
Research on the effects of interest rate, inflation rate and gross domestic product (GDP) on the level of foreign direct investment (FDI) inflows (evidence from Uzbekistan).....	307
Azimov Shakhzod	
Organik mahsulotlar eksportini rag'batlantirishda maqsadli bozorlarga yo'naltirilgan marketing strategiyalari.....	314
Xidirov Shohrux Bobir o'g'li	
Korxona iqtisodini barqarorligini ta'minlash masalalari.....	319
Abdullayev Maqsud Abdumaxmudovich	
Внедрение инновационных методов управления человеческих ресурсов в строительных компаниях.....	323
Джураева Гузаль Шавкатовна	
Sug'urta zararlarini baholashda sun'iy intellektni qo'llash istiqbollari	328
Shoraximova Zilola Nasirdjonovna	
O'zbekiston Respublikasi mahalliy budjet tizimini moliyalashtirish masalalari	332
Qo'ldoshev Diyor O'rol o'g'li	
Raqamli texnologiyalar asosida raqamli ekotizimlar va ularning biznes-jarayonlarga ta'sirini aniqlashga ilmiy qarashlar tahlili	336
Suvanova Dilnoza Dilmurod qizi	
Innovatsion salohiyatni oshirish asosida qurilish materiallari sanoati korxonalarining boshqaruv mexanizmlarini takomillashtirish	342
Xaydarova E'zoza Shukurullayevna	
Aholi turmush darajasini dinamik kontekstli normallashtirish va moslashuvchan vaznlar usuli orqali baholash	352
Xolto'rayev Islom Ilhomovich, Ollokulova Feruza Mansurovna	
O'zbekiston Respublikasida xufiyona iqtisodiyotini qisqartirish va mamlakat rivojlanishiga uning ta'siri.....	358
Baxtiyorov Sherali Muzaffarovich	
Qayta tiklanuvchi energiya manbalari qurilmalarini aholi tomonidan xarid qilish va kompensatsiya ajratish jarayonlarini raqamlashtirish hamda tizimlar integratsiyasi istiqbollari.....	362
Ochilov Abdujabbor Akramovich	
O'zbekistonda kambag'allikni qisqartirish va aholi farovonligini oshirishda chet el tajribasining afzalliklari.....	369
Raxmatullayeva Shaxnoza Xamidovna, Akbarova Iroda Samatovna	
Qurilishda loyiha boshqaruvi konsepsiyasining mazmuni	375
Pulatov Shaxron Axmedovich	
Loyiha budjeti va uning ijrosini ta'minlash masalalari.....	379
Murodova Mohigul Chori qizi, Xamidov Odil Davurovich	
Qishloq xo'jaligidagi chorvachilik tarmog'ining iqtisodiy faoliyatini o'rta muddatli statistik prognozlarini tuzish (Andijon viloyati misolida).....	390
Iskandarov Davlatbek Xursanbekovich, Urishev Baxtiyor Abdusamatovich, Muydinov Xusniddin Nuriddin o'g'li	
Innovatsion faoliyatning iqtisodiy samaradorligini baholash va rivojlantirish yo'llari.....	397
Qurbonov Tolmasjon Namoz o'g'li, Shodiyev Fazliddin Qalandar o'g'li, Holmirzayeva Gulruh Akbarovna	
Fond bozorida kompaniyaning investitsion jozibadorligini baholash uslubiyoti	403
Yulduz Usmanova	
Jahon bozoriga kirishda elektron bozorlarning ahamiyati	411
Hamroyeva Umda	

Comparative statistical analysis of foreign trade indicators of the Republic of Uzbekistan	415
Abdujalilova Bibisora Bakhodir kizi	
Yaxshi korporativ boshqaruv orqali aksiyadorlik jamiyatlarining kapital qiymatini oshirish: metodologik yondashuv.....	423
Urinov Bobur Nasilloevich	
JAS – barqaror qishloq xo'jaligini rivojlantirishning yapon modeli vositasi	423
Baynazarov Elmurod Erkinovich	
Xususiy banklarning depozit operatsiyalarini mustahkamlash yo'llari	435
Olimov Abror Axadjon o'g'li	
The impact of digital financial technologies on the financial system.....	439
Yahyoyev Bahriddinxon Bahroil o'g'li, Pardayev Olim Mamayunosovich	
Korxona eksport salohiyatini oshirishning "yashil" marketing mexanizmi	443
To'rayev Shohrux Halimovich	
O'zbekistonda ichki turizmni rivojlantirishda turistik oqim mavsumiyligini boshqarish yo'llari	448
Fayazov Muxiddin Sobirovich	
Sanoat korxonalarida qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanish bo'yicha xalqaro tendensiyalar	453
Bobobekov Ergash Abdumalikovich	
Ayollar tadbirkorligining tarixi: O'zbekiston va dunyo bo'yicha rivojlanishi.....	459
Burxanova Sabo Tulanovna	
Qimmatli qog'ozlar bozorida investorlar risklarini pasaytirishni takomillashtirish yo'llari.....	466
Xalilov Umid Ishtemirovich	
Korxona moliyaviy ko'rsatkichlari tahliliga fundamental yondashuv.....	470
Dilshodjon O'rinov, Sanobar Ismoilova	
Iqtisodiy o'zgarishlar davrida korxonalar moliyaviy barqarorligining ta'minlanishi omil va mezonlari	475
Xolbekova Dilobarxon Rasuljon qizi	
Cash accounting as a tool of financial discipline and transparency in the public sector.....	481
Marqaboyev Sardorbek Abdusalomovich, Annayev Abdurasul Abdurashidovich	
Пути совершенствования практике финансирования социального предпринимательства.....	486
И.Ж.Исаков	
O'zbekistonda an'anaviy resurslar va qayta ishlanadigan energiya manbalarini rivojlantirish imkoniyatlaridan unumli foydalanish	490
Normurodov Xusan Eshmaxmatovich, Kaxramanova Sevdal Shamsiddin qizi	
Ijtimoiy salohiyat – hududiy iqtisodiyotni rivojlantirishning boshqaruv obyekti sifatida.....	497
Erkayeva Gulbahor Panjiyevna, Zoirov G'olibjon Toshtemir o'g'li	
Xorazm oziq-ovqat bozorida mahsulotlarning raqobatbardoshligini oshirishda marketing faoliyatlarini baholash usullari	503
Abdikarimova Zilola Baxramovna	
Переход к зелёной энергетике узбекистана как возможность достижения устойчивого экономического роста.....	508
Бай Жин Хуан (Bai Jin xuan)	
Изучение условий финансирования проектов международными банками развития	513
Жалилова Барнохон Суръатжонова	
O'zbekiston respublikasi budjet jarayonida budjetlarning ochiqqligi va jamoatchilik ishtirokini oshirish.....	517
Shodmonqulov Temurbek Ulug'bek o'g'li	
Chiqib ketayotgan aktivlarni hisobga olish va baholash masalalari	522
Kuziyeva Dinora Bahodirovna	
Asosiy kapitalga investitsiyalarning iqtisodiy o'sishga ta'siri.....	528
Qo'shbaqov Aybek Shovqiyevich	
Changes in employee benefits and human resource management in accounting system of the Republic of Uzbekistan	535
Ravshanbekov Lazizbek Tolibjon o'g'li, Toshpulatova Munisabonu	

Iqtisodiyot tarmoqlarida suv iste'molini boshqaruvining raqamlashtirish tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish istiqbollari.....	541
Karimov Anvarjon Muqumjonovich	
Теоретические аспекты налогообложения доходов физических лиц на основе всеобщего декларирования	547
Усманова Мухлиса Сагдуллаевна	
Bank tizimini raqamlashtirish va uning bank barqarorligiga ta'siri.....	555
Sayfullayev Jamshidjon Xabibjanovich	
Kambag'allikni qisqartirish va aholi bandligini ta'minlashda tadbirkorlik faoliyatining o'rni	560
Saparov Ismat Chorshanbiyevich	
Innovatsion korxonalarda xarajatlar hisobining zamonaviy usullari	565
Turayev Og'abek Kaxramonovich, Ochilov Shavkat Toshmamatovich	
Дополнительные услуги в индустрии гостеприимства как эффективный инструмент продвижения бренда предприятия	570
А.И. Лесников, Д.В. Мамаева	
Преимущества и вызовы перехода на зелёную экономику	580
Умарова Гузал Гайратовна, Лапасова Камола Фарход кизи	
Yashil iqtisodiyot sharoitida hududlarda ishlab chiqarish korxonalarining iqtisodiy samaradorligini oshirish	586
Ibrogimov Sherzodbek Xalimjon o'g'li, Djurayeva Maxliyoxon Xayrullayevna	
Yashil iqtisodiy o'sishni ta'minlashda bevosita soliqlar rolini oshirish masalalari	591
Abdullayev Dilmurod Aliyar o'g'li	
The main directions for improving innovative activities in agriculture	598
Aytmuratova Miyrigul Zhalgasovna	
Klaster tizimi orqali O'zbekistonda qishloq xo'jaligining iqtisodiy o'sishi	605
Xaydarov Sardor Komil o'g'li	
Inklyuziv ta'lim: adolatli va teng jamiyat sari	610
Muxamedjanova Dilshodxon Muzaffarovna	
Yashil iqtisodiyot: muammo va yechimlar	615
Boymatov Xoliyor Qurbonovich	
Issues of using foreign loans in the development of the transport system in the Republic of Uzbekistan	621
Alimov Ilhomjon Ikromovich	
Проблемы и резервы развития пищевой промышленности в экспортном направлении.....	628
Ўролова Севара Бехзод кизи	
Оценка степени риска инновационной деятельности	634
Алиева Эльнара Аметовна	
Yashil innovatsiyalar, ularning turlari va omillari.....	638
Maxkamova Sayyora Shokirovna	
Qishloq xo'jaligida transport tizimidan samarali foydalanishning nazariy asoslari.....	641
Turdiyeva Irodaxon Ismoil qizi	
Soliq ma'murchiligida nazorat funksiyasi va unda kameral soliq tekshiruvi hamda takomillashtirish yo'llari.....	648
Hujamuradov Abrorbek Ro'zimurat o'g'li	
Sanoat korxonalarida xarajatlarni mahsulot tannarxiga taqsimlash metodologiyasini takomillashtirish istiqbollari	653
Safarov Javohir Ismoilovich	
Moliyaviy hisobotlarni shakllantirishda milliy standartlarni xalqaro standartlarga uyg'unlashtirish masalalari	659
G'aniyev Zafar Usanovich	
Ta'lim kreditini moliyalashtirish jamg'armasi faoliyati.....	666
Adilov Zuxriddin Marip o'g'li	
Tibbiyot muassasalarining moliyaviy ta'minoti va resurslardan foydalanish mexanizmlariga ta'sir qiluvchi omillar	670
Elmurodov G'ayratjon Abdumurodovich	
Tourism finance for sustainability: investing in green futures	674
Tashpulatov Sadriddin Sayfulloyevich	

Ta'lim jarayonlarini boshqarishda mobil texnologiyalar	681
Esonova Mohiraxon Sodiqjon qizi, Ovxunov Iqboljon Abdunabiyevich, Sherzodbek Nabiyev Nurmuhammad o'g'li	
Banklarda risklarni nazorat qilishning amaliyoti	686
Jumanazarov Muzaffar Jumanazar o'g'li	
Налоговые реформы в Узбекистане: вызовы, достижения и перспективы	692
Садиков Искандар Гайратович, Буранова Лола Вахобовна	
Turizm xizmatlari samaradorligini baholash usullari va vositalari tahlili	704
Jiyanov Uktam Panjiyevich	
Korxona va tashkilotlarda xodimlarni boshqarish strategiyasi	712
Raxmonova Feruza Musakulovna	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti direktorlarini menejerlik faoliyatiga tayyorlashning ahamiyati	716
Dusmaxamedov Abduljalil Abdusabirovich	
Davlat korxonasini xo'jalik jamiyatiga o'zgartirishning foydali jihatlari	720
Z.D. Sanjarov	
The role and main types of agricultural tourism in Uzbekistan	724
M.Xolmuratova, G.N.Tojiyeva	
Цифровые технологии как драйвер повышения эффективности банковского маркетинга	727
Кахрамонов Хуршиджон Шухрат угли, Маннабова Хулкар Фарход кизи	
Потребительская стоимость товаров в условиях экономики Узбекистана	735
Мусаева Шоира Азимовна	
Valyuta risklarini boshqarishda metching siyosatining ahamiyatini oshirish	739
Yahyayev Ziyodilla Lutfullayevich	
Yangi o'zbekiston iqtisodiyotida xususiy tadbirkorlikning roli va ahamiyati	744
Azimova Shoxista Salohiddinovna	
Improving the methodology for assessing the financial stability of banks	750
Sharipova N.H.	
Инструменты стратегического планирования и прогнозирования в управлении ООО "МТЕ ТЕХНИК": оценка и повышение финансовой стабильности	757
Нишоновна Муниса Одилжон кизи	
Актуальные вопросы налоговой политики	763
Бердыева Угулой Абдурахмоновна	
Ilm-fanni moliyalashtirish va innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlash jamg'armasi	768
Ramazonov Javohir Bekzod o'g'li	
Jizzax viloyatida ekologik, rekreatsiya turizmlarini rivojlantirishning iqtisodiy samaradorligini baholash va uni prognozlashtirish	773
G'apparov Azim Qayumovich	
Qashqadaryo viloyatida ekologik va yashil texnologiyalarga kiritilayotgan investitsiyalar	781
Meylikov Fazliddin Abduhalim o'g'li, Buriyev Shaxbos Baxtiyorovich	
Biznes subyektlari auditida soddalashtirilgan moliyaviy hisobot tayyorlash usulini qo'llash xususiyatlari	786
Tajekeev Ziyatdin Kobeysinovich	
Biznes jarayonlarni modellashtirishning nazariy asoslari	791
Mullajonova (Matchanova) Shaxsanam Taxiroyva	
Raqamli xizmatlar bozori: elektron tijorat orqali xizmat ko'rsatishning yangi bosqichlari	796
Maxammadaliyeva Muslimaxon Sherali Qizi	
"Yashil iqtisodiyot"ga o'tish zaruriyati va uni barqarorlashtirishning ahamiyati	800
Musurmankulova Gulchehra Isabekovna	
Ekologik turizm nuqtai nazaridan turizm marketingining usullari va asosiy vositalarining xususiyatlari	806
Yokubjonova Xulkarbonu Yokubovna	
O'zbekiston iqtisodiyotida turizmning o'rni va rivojlanish istiqbollari	815
Qosimova Fazilat, Kalandarov Ravshan	
Korporativ strategiyani ishlab chiqish bosqichlarining tahlili	819
Xidirova Marg'uba Rustamovna, Abduvasiyeva Marjona Anvarovna	

Mamlakatimiz turizmini rivojlantirishda investitsiyalarni jalb qilish bo'yicha o'tkazilayotgan islohotlarning o'rni.....	823
Ayubov Ilyos Ilxomovich, Nuridinov Bexruz Akbar o'g'li	
Hududlarda tadbirkorlarning islomiy investitsiyalardan foydalanish niyatlariga undovchi omillarning empirik tadqiqoti.....	829
Irgasheva Gulbahor	
Davlat vositalari yordamida innovatsion faoliyatni moliyaviy rag'batlantirish yo'nalishlari	836
Baxriddinov Nodirbek Zamirdinovich	
Важность качества управления на предприятиях общественного питания.....	842
Абдуллаева Зульфия Иззатовна, Махмудов Суннатжон Абдужаббор Угли	
O'zbekistonda "yashil" moliyalashtirishni rivojlantirish yo'nalishlari	848
Shaislamova Nargiza Qabilovna	
Mahalliy budjetning qo'shimcha daromadlarini shakillantirish yo'nalishlari.....	856
Yuldashev Javohirbek Ikromjon o'g'li	
Davlat moliyaviy nazoratida axborot texnologiyalaridan foydalanishni kengaytirish masalalari	860
Ro'zimatova Nigora Abdullaevna	
Принципы «справедливой стоимости» в мсфо: достоинства и проблемы применения в банках узбекистана	869
Айтмуродова Рушана Бахтиеровна	
Yashil iqtisodiyot loyihalarini moliyalashtirishning nazariy jihatlari	876
Allaberganova Asalxon Kadirovna	
Davlat moliyaviy nazoratini tashkil etish hamda amalga oshirish tartibini takomillashtirish	880
Xasanov Ruslan Raxmatovich	
Yirik soliq to'lovchilar va ularning investitsiyaviy faolligini investitsiyaviy chegirmalar orqali rag'batlantirish	883
Tohirov Shuhrat Niyoz o'g'li	
MHXS bo'yicha moliyaviy hisobot tayyorlashda foydalaniladigan tuzatuvchi buxgalteriya yozuvlar.....	888
Sheraliyev Xayrulla Karimovich	
Qurilish korxonalarida investitsiyalarni boshqarishning xorijiy tajribalari va ularni mamlakatimizda foydalanish yo'llari	894
Karimov Inomjon Ortikbaevich	
Davlat xaridini tashkil etishning ijtimoiy-iqtisodiy amaliyati va uni iqtisodiyotga ta'siri.....	900
Burxanov G'ofur Baxodirovich	
Влияние технологических инноваций на международные финансовые рынки, а также на финансовый рынок нашего государства.....	904
Бабаназарова Гульзар Зиуатдиновна	
Strategic development of global companies in modern conditions.....	909
Nasimov Bakhtiyor Vasiyevich	
Hududlarda sog'liqni saqlash tizimi asosiy ko'rsatkichlarini noaniq modellashtirish yordamida kompleks baholash.....	914
Ismoilova Difuza Ibodullayevna	
Tijorat banklari faoliyatini transformatsiyalashuv jarayonlarini takomillashtirish.....	923
Kulboyeva Nargiz Majitovna	
Сущность и причины возникновения проблемных кредитов	929
Улмасой Ахмедова Хусан кизи	
The use of digitalization and technologies in updating credit policy.....	934
Otabek Ma'mirjon ogli Azimov	
Финансовое моделирование сценариев развития предприятия с использованием методов многокритериального принятия решений (МКПР).....	938
Axmedov Akbarali Sultonmurodovich, Yuldosheva Gulnoza Abdinabievna	
Yuqori samarali energiya tejash texnologiyalari va katalizga asoslangan konversiya jarayonlari.....	945
Yusupov Ulug'bek Mamayusupovich	
Kambag'allikni kamaytirish maqsadida aholining ijtimoiy himoyalash mexanizmini takomillashtirish	951
Kasimova Gulyar Axmatovna	

Tijorat banklarida foiz riski muammosi	957
Turdiyev Abdulhakim Kulbazarovich	
Milliy mahsulotlarni tashqi bozorlarga olib chiqishdagi to'siqlarni bartaraf qilish choralari.....	964
Abdivaliyev Shahzodbek Xayrullayevich	
Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni moliyalashtirish usullari.....	970
Kaxorova Zamira Safaraliyevna	
O'zbekistonda mehmonxonalarda ovqatlantirish xizmatlarini takomillashtirish konsepsiyasi: strategik yondashuv.....	974
Yaxshiyev Xusniddin Tolibovich	
O'zbekiston sanoatida "yashil texnologiyalar"dan foydalanish va barqaror rivojlanish.....	979
Ubaydullaeva Gulchehra Erkabaevna	
Sanoat korxonalarida resurslarini rejalashtirish (ERP) tizimlarini joriy etishning orqali iqtisodiy samaradorlikni ta'minlash yo'llari	985
Azizov Abdulla Abdisalamovich	
Yashil texnologiyalar asosida sanoatni modernizatsiya qilish	990
Muftaydinov Mansur Kiyomidinovich	
Ta'lim va ilm-fan rivoji – taraqqiyot garovi	995
Jamalova Gulnora Gulomovna	
Yashil iqtisodiyot sharoitida turizm sektorida barqaror bandlikni ta'minlash masalalari.....	1000
To'rabekov Sohijon Sherboy o'g'li	
Yashil energitikasi integratsiya qilish va energiya samaradorligini oshirishning zamonaviy usuli (aqlli tarmoqlar-smart grids)	1007
Karimova Salima Elamonovna	
Yashil iqtisodiyot sharoitida soliqlarni raqamlashtirishni takomillashtirish	1012
Jo'rayev Botir Abdiyevich	
Yashil iqtisodiyotda tiklanadigan energiya manbalaridan foydalanish samaradorligi (TEM ko'rsatkichlar izohi)	1018
Sharifova Nargiza Djurayevna	
Экономическое образование молодёжи основа будущего страны.....	1023
Айматова Фарида, Айтиниязова Наргиза	
Biznes turizmining bugungi kundagi rivojlanish tendensiyasi.....	1028
Yangiyeva Sabrina Ixtiyorovna, Daniyarova Feruza Bahriddinovna	
Особенности кредитования сельскохозяйственных организаций и этапы его развития.....	1032
Ж.Я.Нуриллаев	
Xorijiy tajriba asosida O'zbekiston yashil iqtisodiyotini takomillashtirish yo'llari.....	1039
Xikmatova Husnora Fatxulla qizi	
Yashil iqtisodiyot sharoitida kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirishda davlatning roli	1045
Umarov Muzaffar Yusupbayevich, Otamurodov Rasulbek Batirovich, Xaitbayev Jasurbek Otaxanovich, Atadjanov Kadambay Sapayevich	
Mintaqada raqamli transformatsiya rivojlanishida moliyaviy texnologiyalarning ahamiyati.....	1052
Rustamov Jasurbek Ravshanbek o'g'li	
Tijorat banklaridan olingan kreditni qaytarishda foiz stavkalari ta'sirining tahlili.....	1058
Xanmuratov Roushenbek Xalmuxammetovich, Vaxabov.A.V	
Tabiiy va sun'iy tolalarning ekologik ta'siri va yashil ishlab chiqarish texnologiyalariga o'tish bosqichlari.....	1066
Raximov Furqat Jalalovich	
Maishiy kimyo tovarlari B2B taqsimotida chakana savdo tarmoqlari bilan marketing asosidagi strategik hamkorlik	1071
Ro'ziyeva Farzona Komiljon qizi	
Мировой финансовый кризис и его влияния на состояние экономики Узбекистана	1076
Раупова Мхлисахон Ибрахимжон кизи	
Uzoq muddatli aktivlar hisobini xalqaro standartlar asosida takomillashtirish.....	1087
Hakimov Faxritdin Abdusattorovich	
O'zbekistonda tadbirkorlikni rivojlantirishning o'ziga xos xususiyatlari	1093
Djo'rayeva Lola Abdugabbarovna	

Yo'l qurilish tashkilotlarida yo'l qurilish ko'lamini oshirib, samarali resurslar taqsimotini ishlab chiqish.....	1099
Raximov Dilshodjon Turdiali o'g'li	
Ilg'or xorij tajribalaridan O'zbekiston amaliyotida foydalanish imkoniyatlari	1104
Karimova Komila Daniyarovna	
Ichki audit samaradorligini tahlil qilish metodologiyasi.....	1111
I.G'.Isroilov	
Выведение практического сотрудничества на качественно новый уровень государств центрально-азиатского региона в укреплении концепции «зеленой экономики» в эпоху глобализации.....	1117
Парпиева Наргиза Тахировна	
Kimyo sanoati korxonalarida lean production konsepsiyasidan foydalanish istiqbollari	1122
Gulbayeva Feruza Islomovna	
Qimmatli qog'ozlar bozorida auditorlik xizmatlarining ahamiyati.....	1127
Maxmudov Saidjamol Kadirjanovich	
Tijorat banklari resurs bazasini mustahkamlash yo'llari	1131
Allaberganov Sirojali Saxatovich	
Теоретические основы формирования понятия «финансовая стабильность» Часть II	1143
Алиева Сусанна Сейрановна	
O'zbekiston moliya tizimini raqamlashtirishning rivojlanish tendensiyalari.....	1148
Tashmatova Rano Gaibovna, Qodirov Nurhayot Normuhammad o'g'li	
Theoretical basis of the use of modern information technologies in accounting	1154
Annayev Abdurasul Abdurashidovich, Tojiboyev Jasurbek Shavkat o'g'li, Rustamov Suxrob Asror o'g'li	
Moliyaviy bozorlar chayqalmoqda: investorlar uchun yangi signalmi?	1158
Xushvaqov Islombek Muxammadi o'g'li, Yaxshiboyev Jahongir Abdualimovich	
Yashil moliyalashtirish va esg samaradorligining iqtisodiyot barqarorligidagi o'rni.....	1166
Yusupov Sherzodbek Baxtiyor o'g'li, Atadjanov Kadambay Sapayevich, Madraimov Xabibulla Madaminovich	
Tijorat banklarida muammoli kreditlarni kamaytirish bo'yicha tizimlarni takomillashtirish yo'llari	1170
Bekmurodova Mahbuba Mahmudovna	
Maqola: Globalizatsiyada inson resurslarini boshqarishda raqamli transformatsiyaning rejasini tuzish	1177
Salimjonova Gulhayo Asliddin qizi, Ovxunov Iqboljon Abdunabiyevich, Nabiye Sherzodbek Nurmuhammad o'g'li	
Turizm sanoatida Internet-marketing vositalari va ulardan samarali foydalanish	1182
Babaev Jo'rabek	
Ishlab chiqarishni boshqarishda mahsulot tannarxini kalkulyatsiya qilishning ahamiyati	1190
Asqarova Lobarxon Usmanjanovna	
O'zbekistonda ichki turizm faoliyatini rivojlantirishda transport infratuzilmasini boshqarishning tashkiliy-iqtisodiy jihatlarini	1194
Turopov Maqsudjon	
Kichik biznes faoliyatini rivojlantirishda soliq siyosatini takomillashtirishning ahamiyati	1199
Abdurahmonov Abdumalik Abdug'ani o'g'li	
Madaniy-tomosha xizmatlarining tahlili va uni rivojlantirish yo'llari	1204
Annayev Abdurasul Abdurashidovich	
Цифровизация экономики и генезис стран мирового хозяйства	1211
Камилова Наргиза Абдукажоровна	
“Oila va xotin-qizlarni qo'llab-quvvatlash jamg'armasi” faoliyati	1216
Xushmurodov Baxtiyor Turg'un o'g'li	
Soliq stavkalarini tabaqalashtirish asosida soliq to'lovchilar iqtisodiy faoliyatini tartibga solish mexanizmlari.....	1220
Abduraimova Nigora Abdugapparovna	
O'zbekistonda yashil iqtisodiyotga o'tish va barqaror rivojlanishga ta'sir etuvchi omillar	1223
Xamdamov Shoh-Jahon Rahmat o'g'li	
Mintaqaning eksport salohiyati tahlili asosida istiqbolli yo'nalishlarni aniqlash (Xorazm viloyati misolida).....	1229
Ibadullayev Ergash Bakturdiyevich	

Uy-joy kommunal xo'jaligini mintaqada innovatsion rivojlantirishni boshqaruvi	1235
Adilova Yulduz Shavkatovna	
Bank tizimi likvidligini ta'minlash vositalari va usullarini takomillashtirish	1239
Poyonov Bobir Bekmurod o'g'li	

BANK TIZIMI LIKVIDLILIGINI TA'MINLASH VOSITALARI VA USULLARINI TAKOMILLASHTIRISH

Poyonov Bobir Bekmurod o'g'li

Toshkent Kimyo Xalqaro Universiteti
"Moliya" kafedrası mustaqil tadqiqotchisi
ORCID: 0009-0003-0154-2362
b.poyonov@tsue.uz

Annotatsiya: Ushbu maqolada O'zbekiston tijorat banklari transformatsiya jarayonida likvidlikni ta'minlash vositalari va usullarini takomillashtirish orqali bank xizmatlari samaradorligini oshirish imkoniyatlari tahlil qilinadi. Bank likvidligining mohiyati, rivojlanish bosqichlari va istiqbollari yoritilgan. Xususan, bank faoliyatida likvidlikni oshirishga qaratilgan amaliy vositalar va ularning joriy etilishi natijasida yuzaga kelayotgan muammolar tahlil qilinib, ularni bartaraf etish bo'yicha muallif tomonidan taklif etilgan yechimlar taqdim etilgan.

Kalit so'zlar: tijorat banki, bank likvidligi, likvidlik boshqaruvi, innovatsiyalar, bank xizmatlari, samaradorlik, yangi xizmat turlari.

Abstract: This article analyzes the opportunities for improving the efficiency of banking services during the transformation of Uzbekistan's commercial banks by enhancing the tools and methods for maintaining liquidity. It explores the essence of bank liquidity, its development stages, and future prospects. Special attention is given to the practical instruments for improving liquidity, the challenges arising from their implementation, and the author's recommendations for addressing these issues.

Key words: commercial bank, bank liquidity, liquidity management, innovations, banking services, efficiency, new types of services.

Аннотация: В статье анализируются возможности повышения эффективности банковских услуг в процессе трансформации коммерческих банков Узбекистана за счет совершенствования средств и методов обеспечения ликвидности. Раскрываются сущность ликвидности банка, этапы её развития и перспективы дальнейшего совершенствования. Особое внимание уделено практическим инструментам повышения ликвидности, выявленным проблемам их внедрения и авторским предложениям по их устранению.

Ключевые слова: коммерческий банк, ликвидность банка, управление ликвидностью, инновации, банковские услуги, эффективность, новые виды услуг.

KIRISH

Tijorat banklarining likvidlilik darajasini obyektiv baholash va uni samarali boshqarish uchun to'lovlarni tezkor amalga oshirish, depozit hisobvaraqlaridan mablag'larni o'z vaqtida va yo'qotishlarsiz qaytarish hamda majburiyatlarning to'liq bajarilishini ta'minlash muhim ahamiyat kasb etadi. Bu jarayonda likvidlilikni mustahkamlash vositalari va usullarini joriy etish, boshqaruv usullarini to'g'ri tanlashda asosiy o'rin tutadi. Mazkur jarayon esa, o'z navbatida, boshqaruv subyektining obyektga qanchalik samarali ta'sir ko'rsata olishi bilan bevosita bog'liqdir.

Hozirgi kunda jahon mamlakatlari milliy iqtisodiyotlarida davom etayotgan moliyaviy inqiroz bank tizimi likvidligi zaiflashuviga, banklarning aktiv va passiv operatsiyalarida disbalans yuzaga kelishiga hamda iqtisodiy retsessiya holatlarining kuchayishiga olib kelmoqda. Bunday sharoitda bank tizimi faoliyatini barqarorlashtirish va samarali boshqarishni ta'minlash uchun likvidlikka ta'sir etuvchi omillarni doimiy tahlil qilish zaruriyati yanada ortib bormoqda. Bu esa bank faoliyatida yuzaga keladigan salbiy o'zgarishlarni oldindan aniqlash va ularni bartaraf etish choralarini ko'rishga imkon beradi.

Bugungi kunda ko'plab xorijiy mamlakatlar, xususan, Gretsiya, Irlandiya, Portugaliya, Ispaniya va Kipr kabi davlatlarning bank tizimlarida moliyaviy barqarorlikka tahdid soluvchi jiddiy muammolar kuzatilmoqda [1]. Ushbu holatlar milliy bank tizimi likvidligini mustahkamlash zaruriyatini yana bir bor tasdiqlaydi. Xususan, pul bozori mexanizmlarini rivojlantirish, muddatli va barqaror resurs bazasini shakllantirish, bank aktivlari sifatini

o'shish, banklar va ularning filiallaridagi vakillik hisobvaraqlarida mablag' yetishmasligini moliyaviy resurslar bilan to'ldirish, yuqori likvidli qimmatli qog'ozlarga yo'naltiriladigan investitsiyalar ulushini ko'paytirish, bank tizimiga bo'lgan ishonchni mustahkamlash va banklar o'rtasidagi raqobatbardoshlikni oshirish kabi vazifalarni amalga oshirish dolzarb masala bo'lib qolmoqda.

O'zbekistonda amalga oshirilayotgan jadal iqtisodiy islohotlar sharoitida bank tizimi likvidligini qo'llab-quvvatlash va uning barqarorligini ta'minlash maqsadida keng ko'lamli islohotlar olib borilmoqda. Bunga bank tizimining huquqiy asoslari va infratuzilmasini takomillashtirish, investitsiyalarni samarali jalb qilish, yuqori likvidli qimmatli qog'ozlarga investitsiya hajmini oshirish, uzoq muddatli resurslar tanqisligi sharoitida qisqa muddatli resurslardan oqilona foydalanish, banklarning depozit bazasida muddatli va jamg'arma depozitlar ulushini ko'paytirish hamda muddati o'tgan va muammoli kreditlar miqdorini keskin kamaytirishga qaratilgan tizimli choralar kiradi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Tijorat banklari likvidligini ta'minlash vositalari va usullarini takomillashtirish borasida iqtisodchi olimlarning bir qator yondashuvlari mavjud. Xususan, M.B. Dichenko, Yu.V. Konovolova, A.N. Volkov, N.P. Belotelova, A.V. Naprienko, B.A. Bazirov, L.A. Askerova, O.B. Sattarov, V.V. Ivanov, I.V. Larionova, M.A. Pomorina va K.K. Filimonova-Arutyunova singari tadqiqotchilar bank likvidligiga bevosita ta'sir ko'rsatuvchi ichki va tashqi omillar tarkibini ilmiy jihatdan o'rganib chiqqanlar. Fikrimizcha, tijorat banklari likvidligiga ta'sir etuvchi omillar va elementlardagi ma'lumotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, ushbu omillar o'zaro uzviy bog'liqlikda harakatlanadi va shu orqali tizimning yaxlitligini ta'minlaydi [2].

Mamlakatimizda raqamli iqtisodiyotni faol rivojlantirish, barcha tarmoqlar va sohalarda, jumladan, davlat boshqaruvi, ta'lim, sog'liqni saqlash va qishloq xo'jaligida zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini keng joriy etish bo'yicha kompleks chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda [3].

Bank nazorati bo'yicha Bazon qo'mitasi esa likvidlikni "aktivlarning o'sishini moliyaviy resurslar bilan ta'minlash va so'ndirilishi kerak bo'lgan majburiyatlarni yo'qotishlarsiz bajarishdagi bankning imkoniyati" tarzida tavsiflaydi [4]. Ushbu xalqaro tavsiyaviy hujjatda likvidlik atamasi jahon bank amaliyotiga xos tarzda ifodalangan.

Taniqli iqtisodchi olimlarning likvidlikka oid ilmiy-nazariy qarashlarini qiyosiy va tanqidiy o'rganish natijasida bank likvidligi mohiyatini to'liqroq ochib berishga xizmat qiluvchi quyidagi ta'rif shakllantirildi: "Bank likvidligi – bank faoliyatiga miqdoriy baho va sifatli tavsif beruvchi ko'rsatkich bo'lib, zarur vaqtda moliya bozoridan likvid mablag'larni arzon narxlarda jalb qilish, aktivlar o'sishini resurslar bilan ta'minlash, bank risklarini kamaytirish, yuqori likvidli va likvid aktivlar hajmini maqbul darajada mustahkamlash hamda muddatidan o'tgan va shartli majburiyatlarni o'z vaqtida va yo'qotishlarsiz to'liq bajarish imkoniyatidir" [5].

O'zbekistonlik iqtisodchi olim T. Qoraliyevning fikricha, "bank likvidligi – bu o'z aktivlarini naqd pul sifatida ishlatishi yoki ularning nominal qiymatini saqlab qolgan holda mablag'larga tezda aylantirib, mavjud moliyaviy majburiyatlarini qoplash qobiliyatidir" [6]. Sh.Z. Abdullaeva esa tijorat banki likvidligini "bankning barcha mijozlar oldidagi qarz va moliyaviy majburiyatlarini to'liq va o'z vaqtida qoplash imkoniyati" sifatida ta'riflaydi [7]. O.B. Sattarov esa bank likvidligini "bankning joriy va kelajakdagi majburiyatlari va to'lovlarini, kreditlar bo'yicha mijozlar talablarini o'z vaqtida va kerakli miqdorda bajarish, aktivlarni hech qanday zarar ko'rmasdan naqd pulga aylantirish yoki maqbul narxlarda moliyaviy resurslar sotib olish qobiliyatlarining yig'indisi" deb ta'riflaydi [8].

Mazkur tariflarda bank faoliyatiga berilgan umumiy miqdoriy baholar, sifatli tavsiflar, aktivlarning o'sishini moliyaviy resurslar bilan ta'minlash, moliya bozoridan asosiy va qo'shimcha likvid mablag'larni maqbul narxlarda jalb qilish, bank risklarini kamaytirish kabi parametrlar yetarlicha to'liq aks ettirilgan.

O'zbekiston Respublikasi Markaziy bankining "Tijorat banklarining likvidligini boshqarishga qo'yilgan talablar to'g'risida"gi Nizomida bank likvidligi "bankning majburiyatlarini o'z vaqtida va to'liq bajarish imkoniyati" tarzida ta'riflangan [9]. Ushbu Nizomda bank likvidligi qisqacha va aniq ifodalangan.

Yuqoridagi ta'riflardan ko'rinadiki, hanuzgacha jahon bank amaliyotida likvidlikni ta'minlashning yagona optimal usuli ishlab chiqilmagan. Hozirgi zamonda likvidlikni ta'minlashga oid mavjud yondashuvlar va usullar banklarning iqtisodiy faoliyati talablariga to'liq javob bermaydi hamda yagona universal texnologiyaning yo'qligi bilan ajralib turadi. Har bir bank o'z sharoitidan kelib chiqib, likvidlikni ta'minlash uchun mos bo'lgan usullarni mustaqil tanlaydi. Shu sababli ham bank likvidligini mustahkamlash usullari har bir bank uchun o'ziga xos xususiyatlarga ega. Ilmiy manbalarda esa bank likvidligini mustahkamlashga doir turli xil usullar tavsiya etilgan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur maqolada ilmiy abstraksiyalash, guruhlash, qiyoslash, retrospektiv va istiqbolli tahlil, empirik tahlil va boshqa ilmiy usullardan foydalanildi. Ilmiy abstraksiyalash usuli yordamida tijorat banklari likvidligini ta'minlash vositalari va usullarini takomillashtirishning nazariy va amaliy ahamiyati yoritib berildi. Qiyosiy taqqoslash usuli asosida esa jahon tajribasi va rivojlangan mamlakatlar amaliyotida likvidlikni ta'minlash orqali banklar faoliyati

samaradorligini oshirishga qaratilgan tashkiliy-huquqiy asoslar tahlil qilindi hamda ular O'zbekistondagi mavjud asoslar bilan taqqoslab, tegishli xulosalar shakllantirildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Xalqaro bank amaliyotida banklarning likvid mablag'larga bo'lgan talabini baholashda odatda uchta asosiy yondashuv – mablag'lar manbalari va ulardan foydalanish tahlili, mablag'lar tarkibi tahlili hamda likvidlik ko'rsatkichlari asosida baholash usullari qo'llaniladi.

Mablag'lar manbalari va ulardan foydalanish usuli ikki asosiy tamoyilga tayanadi. Birinchidan, agar bankda depozitlarning umumiy hajmi ortib, qarz portfeli qisqarsa, bu likvid mablag'larning oshishiga olib keladi. Ikkinchidan, agar depozitlarning hajmi kamayib, aksincha, qarzlar hajmi oshsa, bankda likvid mablag'larning kamayishi kuzatiladi. Bank amaliyotida ushbu usuldan foydalanishda, mablag'larning manbalari va ulardan foydalanish o'rtasidagi nisbatning uzluksiz monitoringi va tahlili zarur. Agar mablag'lar kirimi va chiqimi o'rtasida jiddiy tafovut yuzaga kelsa, bank tizimida likvidlik nomutanosibligi shakllanadi.

Agar likvid mablag'lar manbalarining hajmi chiqimlardan ortiq bo'lsa, bank tizimida ijobiy likvidlik farqi yuzaga keladi. Bunday holatda ortiqcha likvidlik qisqa muddat ichida investitsiya faoliyati orqali samarali yo'naltirilishi lozim. Aksincha, agar mablag'lardan foydalanish darajasi ularning manbalaridan oshib ketsa, bu bank tizimida salbiy likvidlik farqi vujudga kelishiga olib keladi. Salbiy tafovut esa likvid mablag'lar tanqisligini anglatib, bank moliyaviy barqarorligiga xavf tug'diradi.

Ushbu baholash metodikasining asosiy elementlari quyidagilardan iborat:

1. likvidlikni rejalashtirish davriga ko'ra kreditlar va depozitlar miqdorining prognoz ko'rsatkichlarini shakllantirish;
2. likvidlikni rejalashtirish davrida kreditlar va depozitlar miqdori dinamikasini baholash;
3. likvidlikni rejalashtirish davriga asosanib, bankning likvidlik pozitsiyasini baholovchi netto-likvidlik ko'rsatkichini aniqlash.

Ushbu yondashuv yordamida banklar o'z likvidlik holatini baholashda turli statistik va matematik usullardan foydalanadilar. Xususan, kredit va depozit oqimlarini aniqlik bilan prognoz qilish, mablag'larning oqimini tartibga solish, ularning harakatini nazorat qilish orqali likvidlikni boshqarish imkoniyati ortadi.

Misol sifatida, bankning iqtisodiy bo'limi likvid mablag'lar tahlilida quyidagi bog'liqliklardan foydalanishi mumkin:

- depozitlar va kreditlar o'rtasidagi o'zaro nisbatlar dinamikasi;
- majburiyatlarning muddatliliigi va tarkibiy tuzilmasi;
- faol va passiv operatsiyalar o'rtasidagi balans holati;
- likvid aktivlar va qisqa muddatli majburiyatlar nisbatining monitoringi.

Yuqoridagi yondashuvlar asosida bank o'z likvidlik siyosatini yanada samarali shakllantirishi, moliyaviy barqarorlikni ta'minlashi va resurslardan foydalanishni optimallashtirishi mumkin.

$$y_1 = f(x_1, x_2) \text{ va } y_2 = f(x_3, x_4) \quad (1)$$

Bunda y_1 - kelgusi davrda kutilayotgan jami kreditlarning o'zgarishi; y_2 - kelgusi davrda kutilayotgan mablag'larning ortiqchalik yoki tanqislik darajasi; x_1 - mamlakat yalpi ichki mahsulotining o'sish prognozi; x_2 - korporatsiyalar daromadlarining choraklik prognozi; x_3 - omonat va nodepozit majburiyatlarining o'zgarishi; - jami kreditlar hajmidagi prognoz o'zgarishlar.

Shuni ta'kidlash lozimki, mablag'lar manbalari va ulardan foydalanish usuli bank rahbariyatiga kredit va depozit operatsiyalari, mablag'larning yetishmovchiligi yoki ortiqchaligi haqidagi miqdoriy prognoz variantlarini taqdim etish imkonini beradi.

Mablag'lar tarkibi usuli yordamida esa bankning likvid mablag'larini hisoblashda depozit va nodepozit majburiyatlar ko'rsatkichlaridan foydalaniladi. Ushbu ko'rsatkichlar uchta asosiy toifaga ajratiladi va ularning har biri alohida tahlil qilinadi:

1. "Qaynoq pullar" bo'yicha majburiyatlar – omonatlar, boshqa pul mablag'lari va majburiy zahira jamg'armalari bo'lib, foiz stavkalaridagi o'zgarishlarga bevosita sezgirlik xususiyatiga ega.

2. Ishonchli mablag'lar – mijozlar tomonidan istalgan vaqtda yechib olinishi mumkin bo'lgan omonatlar toifasiga kiradi.

3. Barqaror mablag'lar – bu asosiy omonatlar va uzoq muddatli majburiyatlardir, ularni bank rahbariyati maqsadli ravishda shakllantiradi.

Ushbu usul, xususan, bank likvid mablag'lariga bo'lgan ehtiyojni aniq baholash orqali likvidlik darajasini optimallashtirish imkonini yaratadi.

Likvidlik ko'rsatkichlari usuli esa ko'pincha bank faoliyatining o'rtacha tarmoq ko'rsatkichlarini aniqlashda qo'llaniladi. Ushbu usul orqali banklarning moliyaviy ko'rsatkichlari, ya'ni likvidlik indikatorlari aniqlanadi. Likvidlik indikatorlari tarkibiga quyidagilar kiradi:

- pul mablag'lari ko'rsatkichi (pul mablag'lari + jamg'arma muassasalardagi omonatlar + jami aktivlar);
 - likvid qimmatli qog'ozlar ko'rsatkichi (hukumat qimmatli qog'ozlari + jami aktivlar);
 - majburiy zahira jamg'armasining sof pozitsiyasi (federal zahira tizimidagi qoldiq – sotib olinadigan majburiy zahira jamg'armalari + jami aktivlar);
 - quvvatlardan foydalanish koeffitsienti (sof kreditlar va ijara aktivlari + jami aktivlar);
 - qimmatli qog'ozlar portfelining ulushi (bank balansidagi qimmatli qog'ozlar ulushi);
 - "qaynoq pullar" ulushi (bozor aktivlarining pul shaklidagi qismlari + bozor majburiyatlarining pul shaklidagi qismlari + evrovalyutadagi depozitlar va qarz majburiyatlari + sotilishi mumkin bo'lgan qimmatli qog'ozlar qiymati);

- qisqa muddatli investitsiyalarning bank majburiyatlariga nisbati (qisqa muddatli investitsiyalar + majburiyatlarning foiz stavkasi o'zgaruvchanligi);
 - broker depozitlari ko'rsatkichi (broker depozitlari + jami depozitlar hajmi);
 - asosiy depozitlarning ulushi (asosiy depozitlar + jami aktivlar);
 - omonat portfelining tuzilma koeffitsienti (talabga binoan olinadigan depozitlar + muddatli depozitlar) [10].

Bundan tashqari, iqtisodiy-matematik usullar bank likvidligini ta'minlash, rejalashtirish va boshqarishda muhim rol o'ynaydi. Bugungi kunda banklar faoliyatida ko'plab ma'lumotlar oqimini tahlil qilish va tezkor qarorlar qabul qilish zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarisiz tasavvur etib bo'lmaydi.

Bank likvidligini boshqarish jarayoni bir necha bosqichlarni o'z ichiga oladi:

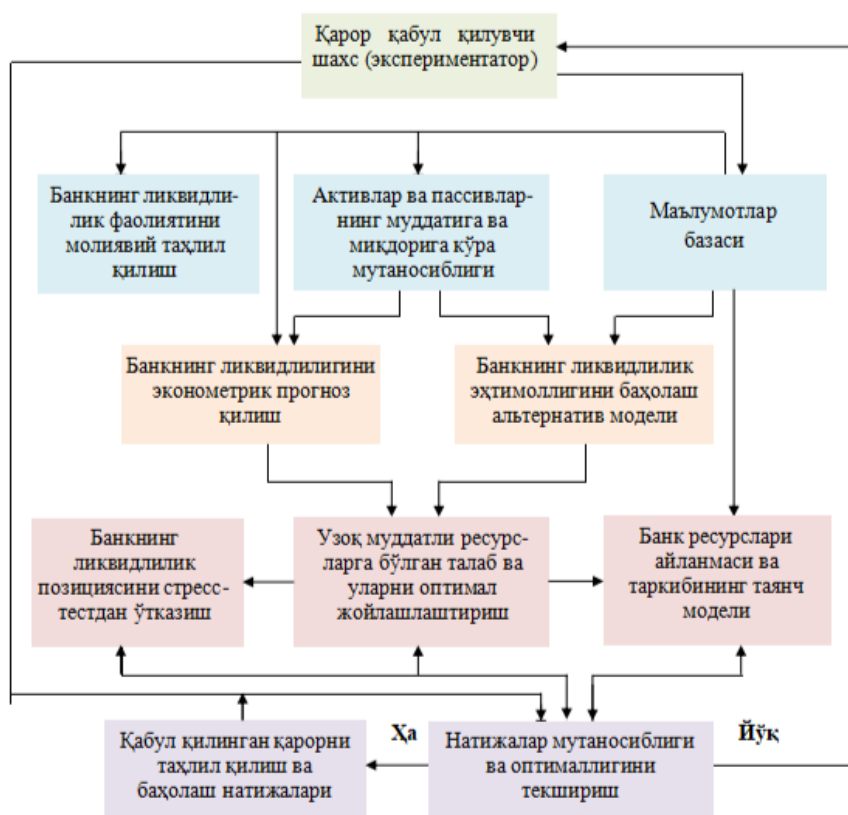
1. Birinchi bosqichda bank likvidligi bo'yicha maqsadlar belgilanadi va mavjud voqea-hodisalar hamda ular o'rtasidagi munosabatlar tahlil qilinadi.

2. Ikkinchi bosqichda esa bank likvidligini ifodalaydigan matematik model ishlab chiqiladi, bunda optimallik mezon sifatida ko'pincha maqsad funksiyasi shakllantiriladi.

3. Uchinchi bosqichda maqsad funksiyasiga ta'sir qiluvchi omillar aniqlanadi va ular o'rtasidagi o'zaro bog'liqliklar, asosiy qonuniyatlar o'rganiladi.

4. Nihoyat, to'rtinchi bosqichda olingan tahliliy natijalar asosida bank likvidligini ta'minlashga qaratilgan amaliy rejalar ishlab chiqiladi.

Shu tarzda, banklarning likvid mablag'lar holatini baholash va boshqarish usullarini kompleks tahlil qilish orqali, tijorat banklari likvidligini mustahkamlash va moliyaviy barqarorlikni oshirish imkoniyatlari aniq va tizimli tarzda belgilanadi.

1-rasm. Bank tizimida likvidlilik darajasini baholash usullari¹

1 Муаллиф ишланмаси

Hozirgi vaqtda bank sektorining rentabellik ko'rsatkichlarida pasayish tendensiyasi kuzatilmoqda. Jumladan, 2024-yil 1-iyul holatiga ko'ra, banklarning kapital rentabelligi (ROE) 11 foizni tashkil etib, 2023-yilning mos davriga nisbatan 3,7 foiz bandga pasaygan. Ushbu pasayish dinamikasini 2023-yil 1-iyul – 2024-yil 1-iyul oralig'ida banklarning sof foydasi 9 foizga kamaygani bilan izohlash mumkin. Shu bilan birga, operatsion xarajatlar va aktivlar bo'yicha ehtimoliy yo'qotishlarning qisqarganiga qaramasdan, bank tizimi rentabelligini oshirishda yetarli ta'sir ko'rsatilmagan.

Xususan, 2024-yil 1-iyul holatiga bank tizimi bo'yicha NSFR (Net Stable Funding Ratio) ko'rsatkichi medianna qiymatidan 8 foiz bandga past darajada shakllangan. Shu bilan birga, 2023-yil 1-iyul – 2024-yil 1-iyul oralig'ida LCR (Liquidity Coverage Ratio) ko'rsatkichi 16 foiz bandga oshgan bo'lsa-da, medianna qiymatga nisbatan 47 foiz band past darajada saqlanib qolgan. LCR ko'rsatkichining oshishi, asosan, yuqori likvidli aktivlar hajmining 27 foizga o'sishi bilan bog'liq.

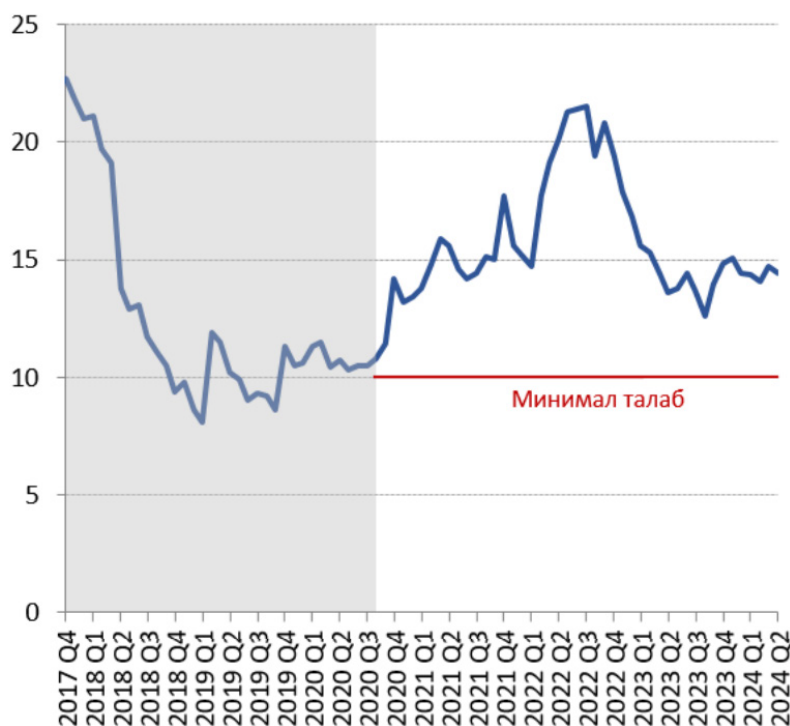
Bundan tashqari, 2024-yilning birinchi yarmi yakunlariga ko'ra, yuqori likvidli aktivlarning jami aktivlarga nisbati 14,4 foizni tashkil etdi, bu ko'rsatkich 2023-yilning mos davriga nisbatan 0,8 foiz bandga o'sdi. Ushbu o'sishni quyidagilar bilan izohlash mumkin:

- banklarning Markaziy bankdagi mablag'lari (majburiy zahiralar hisobga olinmagan) 3,4 trillion so'mga oshdi;

- boshqa banklardagi mablag'lar 13,1 trillion so'mga ko'paydi;

- davlat qimmatli qog'ozlari portfeli esa 2,8 trillion so'mga o'sdi.

Bu ma'lumotlar bank tizimida likvidlik zaxiralari ortib borayotganini ko'rsatadi, biroq mavjud ko'rsatkichlar baribir sektorning umumiy moliyaviy barqarorligini mustahkamlash uchun qo'shimcha choralarni talab qilmoqda.

2-rasm. Yuqori likvidli aktivlarning jami aktivlarga nisbati², foizda

Bugungi kunda muammoli kreditlarning zahiralar bilan qoplanganlik darajasining pasayishi kuzatilmoqda. 2024-yil I yarim yillik yakuniga ko'ra, muammoli kreditlarni qoplash koeffitsienti 30 foizni tashkil etdi, bu ko'rsatkich 2023-yilning mos davriga nisbatan 38 foizga kamaygan.

Shuningdek, 2024-yil 1-iyul holatiga ko'ra, zahiralar chegirib tashlangan holdagi muammoli kreditlarning regulyativ kapitalga nisbati o'tgan yilning mos davriga nisbatan 4 foiz bandga oshib, 12 foiz darajaga yetdi.

Mazkur ko'rsatkichlarning pasayishi banklarning kreditlar bo'yicha yuzaga keladigan yo'qotishlarga bardoshlilik darajasini zaiflashtirishi mumkinligini ko'rsatmoqda. Bu esa bank sektorining moliyaviy barqarorligini saqlab qolish uchun risklarni boshqarish tizimini yanada kuchaytirishni talab etadi.

Bank likvidligi bilan bog'liq ekstremal masalalarni yechish uchun matematik modellashirish usullaridan keng foydalanilmoqda. Bunda banklarning likvidlik holatini modellashirish uchun, hisoblash ishlari zamonaviy kompyuter texnologiyalari yordamida amalga oshiriladi.

2 <https://cbu.uz/> sayti ma'lumotlari asosida tuzildi

Masalaning hajmiga qarab, dastlab ma'lumotlar yig'iladi va qayta ishlanadi. Keyinchalik, tuzilgan maxsus matematik modellar asosida bankning aktiv va passiv operatsiyalarini muvofiqlashtirish, resurslarni optimal taqsimlash va risklarni minimallashtirish uchun dasturiy vositalardan foydalaniladi.

Bu jarayon natijasida bank likvidligini barqaror saqlash va moliyaviy resurslardan samarali foydalanish imkoniyatlari oshiriladi. Shuningdek, modellashtirish bankning moliyaviy holatini prognoz qilish, noxush vaziyatlarda tezkor choralar ko'rish va uzoq muddatli barqarorlikni ta'minlashda muhim rol o'ynaydi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Olib borilgan izlanishlar natijasida bank likvidligining tasnifi va tavsifi shakllantirildi. Ushbu jarayon orqali bank likvidligining mazmuni va mohiyatidagi ilgari ochilmagan ichki qirralar umumiy, ma'muriy, innovatsion va korporativ yondashuvlar asosida baholandi. Bank likvidligining umumlashtirilgan prinsiplari o'zaro bog'liqlikda harakatlanishi orqali tizimning yaxlitligini ta'minlaydi. Shu bilan birga, uning ayrim prinsiplari mustaqil harakatlanishi va rivojlanishi natijasida tizimga va butun iqtisodiyotga sezilarli darajada ta'sir ko'rsatadi.

Bank likvidligi atamasi o'z tabiatiga ko'ra ko'p qirralik, ko'p o'lchamlik, ko'p omillik va dinamik xususiyatlarga ega tushuncha hisoblanadi. Ushbu atama "to'lovga qodirlik", "kreditga layoqatlilik", "ishonchlilik" va "barqarorlik" kabi tushunchalar bilan o'zaro bog'liq bo'lsa-da, ular o'rtasida farqlar mavjud. Bank likvidligi ko'pincha yuqoridagi atamalar bilan sinonim sifatida qabul qilinadi yoki ular bilan tenglashtirib qo'llaniladi. Shu boisdan, bank likvidligini baholashda bu tushunchalarning o'ziga xos xususiyatlarini ham inobatga olish zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Yevropa Markaziy banki rasmiy veb-sayti – <https://www.ecb.europa.eu>
2. Abdullayev A.Ya. Bank likvidligiga ta'sir qiluvchi omillar va ularga xos bo'lgan xususiyatlar // Biznes-Ekspert. – T., 2013. № 6. – B. 22–27.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 5-oktabrdagi PF–6079-son "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasini tasdiqlash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risidagi Farmoni.
4. Basel Committee on Banking Supervision. Basel III: Principles for the management and supervision of liquidity risk, June 2008, p. 1–35.
5. Abdullayev A.Ya. Bank likvidligini boshqarishdagi ilmiy-nazariy evolyutsiyaning dolzarb masalalari // Biznes-Ekspert (Birja ekspert). – T., 2013. № 1–2. – B. 8–11.
6. Qoraliyev T., G'. Yaxshiboyev (2006). Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni moliyaviy ta'minlash mexanizmi. – Toshkent: Akademiya, – B. 98–99.
7. Abdullayeva Sh. Bank ishi. – T.: Iqtisod-moliya, 2010. – 180 b.
8. Sattarov O.B. Tijorat banklari likvidligini ta'minlashni takomillashtirish. I.f.d. ilmiy daraja olish uchun taqdim etilgan dissertatsiya avtoreferati. – Toshkent: BMA, 2008. – 18 b.
9. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki Boshqaruvining 2015-yil 22-iyuldagi 19/14-sonli ("Tijorat banklarining likvidligini boshqarishga qo'yiladigan talablar to'g'risidagi nizomni tasdiqlash haqida"gi qarori // O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to'plami. – T., 2015. № 32, B. 141–152).
10. Rouz Piter S. Bankovskiy menedjment: Predostavleniye finansovoykh uslug. – M.: Delo LTD, 1995. – 743 s.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 4

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
